

Проект звіту за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Тернівської міської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Тернівська міська територіальна громада утворена у 2020 році, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України №709-р від 12.06.2020 року «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Дніпропетровської області».

Територіальна громада розташована в Павлоградському районі Дніпропетровської області. До складу громади входять місто Тернівка та село Зелена Долина. Адміністративним центром громади є місто Тернівка. Загальна площа території громади становить 1761 га (17,61 км²). Відстань від С. Зелена Долина до центра м. Тернівка становить 8,5 км. Відстань до районного центру, м. Павлограда, становить 20 км, а до обласного центру, м. Дніпра, – 100 км.

Територія Тернівської міської територіальної громади межує з Богданівською сільською об'єднаною територіальною громадою, найбільшою за площею територіальною громадою Павлоградського району.

Основні транспортні зв'язки м. Тернівка з містами Дніпро, Павлоград та населеними пунктами Богданівка, Богуслав, Вербки, Зелена Долина, Мар'ївка, що розміщені у межах прилеглого району, виконуються автомобільним транспортом. До міста Тернівка підходять дві автодороги територіального значення, які з'єднують м. Тернівку з м. Павлоград (одна з доріг проходить через с. Богуслав та с. Богданівка Богданівської сільської об'єднаної територіальної громади).

Найближча залізнична станція «Богуславський» знаходиться на відстані у 10 км, а станція «Павлоград І» – на відстані 20 км.

В межах міста Тернівка забезпечується щоденне перевезення пасажирів комунальним підприємством «Тернівське житлово-комунальне підприємство» на автобусному маршруті загального користування №1 в місті Тернівка «вул.Зарічна - вул.Зарічна».

Кожного вівторка та кожної п'ятниці на приміському автобусному маршруті №813 «м. Павлоград – м. Тернівка» працює автобус VOLVO 7700, який пристосований для перевезення пасажирів на кріслах колісних.

Станом на 01.01.2024 року чисельність громадян, зареєстрованих на території Тернівської міської територіальної громади становить 23814. Щільність населення складає 1352 людей на 1 км².

Таблиця 1

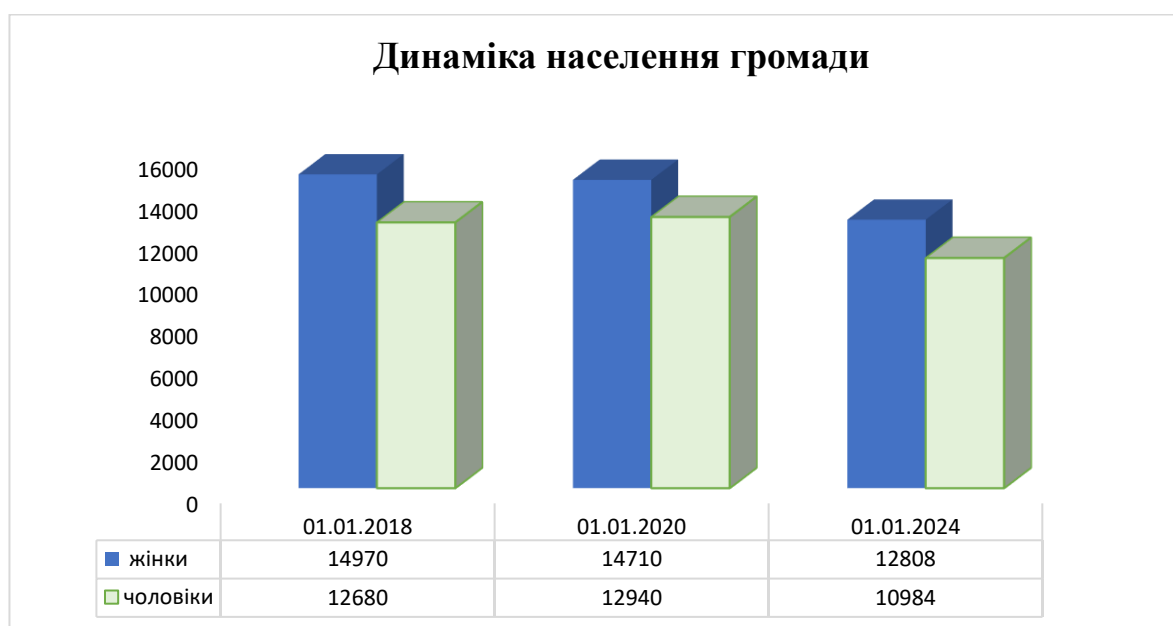
**Кількість населення в кожному населеному пункті територіальної громади
загальна та в розрізі чоловіки/жінки**

Населений пункт	чоловіки	жінки	в т.ч. діти		всього	Кількість багатодітних сімей	Кількість дітей в них
			хлопчики	дівчата			
м.Тернівка	10984	12808	1968	1907	23792	208	703
с.Зелена Долина	14	8	1	1	22	0	0
Всього	10998	12816	1969	1908	23814	208	703

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

В структурі населення територіальної громади переважають жінки – 53,8%. У розрахунку на 1000 жінок припадає 847 чоловіків. Таке відсоткове співвідношення чоловіків і жінок зберігається протягом тривалого часу (діаграма 1).

Діаграма 1

Чисельність постійного населення громади стабільно знижується. Крім того, змінюється статево-вікова структура суспільства – скоротилася частка молоді та частка осіб працездатного віку.

Скорочення чисельності населення громади обумовлено передусім через перевищення рівня смертності над рівнем народжуваності. Вплив війни на демографічну ситуацію відобразився у великій кількості загиблих громадян, а також масштабній міграції населення за кордон. Переважна більшість мігрантів – працездатні жінки та діти (таблиця 2,3).

Таблиця 2

Динаміка показників народжуваності, смертності та природного приросту/зменшення населення в 2006-2023 роках

Роки	Загальна чисельність населення	Померло на 1000 чол. (осіб)	Народилося на 1000 чол. (осіб)	Приріст, зменшення (промілле) (+,-)
2006	29,2	15,1	11,7	- 3,4
2007	29,2	17,0	11,4	- 5,6
2008	29,4	17,6	11,4	- 6,2
2009	29,2	15,6	9,8	- 5,8
2010	28,9	14,2	10,4	- 3,8
2011	29,0	13,2	11,1	- 2,1
2012	29,1	13,5	9,9	- 3,6
2013	29,1	13,2	11,0	- 2,2
2014	29,1	15,1	11,1	- 4,0
2015	29,1	14,1	10,5	- 3,6
2016	28,7	13,6	9,5	- 4,1
2017	28,4	16,8	8,2	- 8,6
2019	27,7	14,6	6,8	- 7,8
2020	27,3	14,6	6,3	- 8,3
2021	27,3	17,5	6,2	- 11,3
2022	27,0	12,8	5,5	- 7,3
2023	23,8	14,3	5,6	- 8,7

Таблиця 3

Загальні соціально-демографічні показники громади

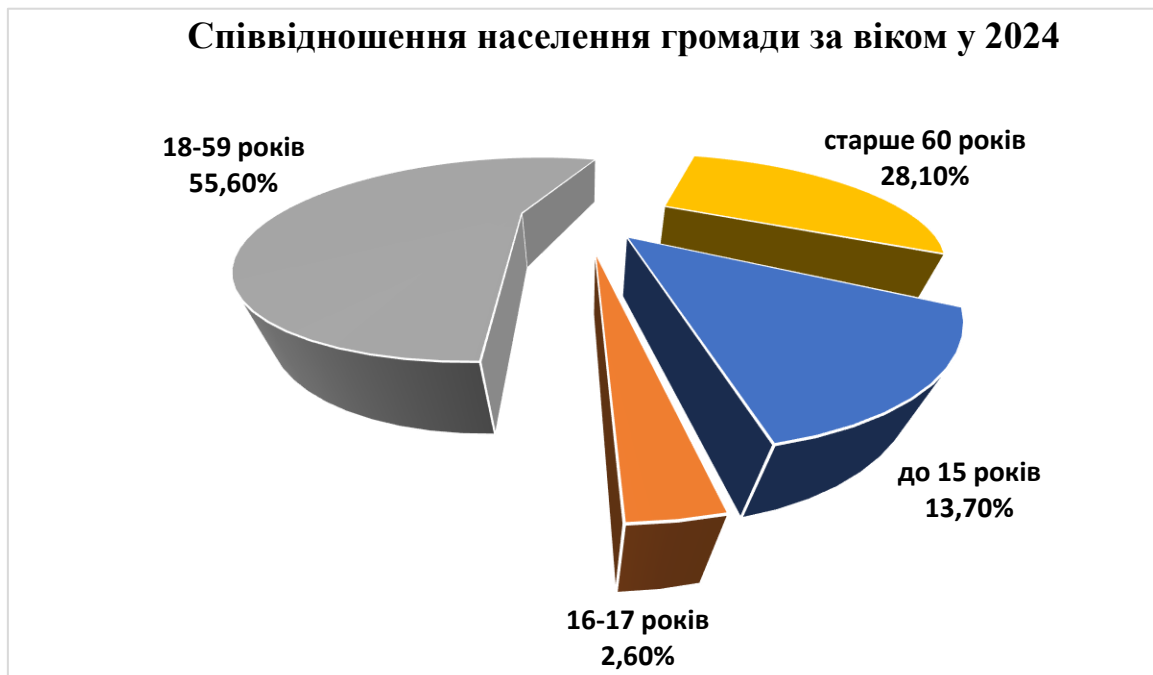
Показники	Кількість осіб за показниками 2023 року
Кількість народжених дітей	134
Кількість померлих осіб	340
в т.ч. кількість померлих дітей у віці до 1 року	0
Кількість громадян, які виїхали з громади	204
Кількість громадян, що переїхали до громади	156

Важливішою проблемою в демографічній сфері громади є старіння населення. Аналіз вікової структури населення показує два різні демографічні профілі. Один – для людей старше 40 років, народжених тоді, коли в країні народжуваність була вища за рівень заміщення (понад дві дитини на жінку). Другий – який виник у час, коли народжуваність знижувалась і досягла 1,2 дитини на жінку до 2023 р.

Так частка громадян віком до 17 років у структурі постійного населення громади на протязі останніх років зменшилась з 19% (2018р.) до 16,3% (2024р.). Отже, менше жінок досягатиме репродуктивного віку в середньостроковій та довгостроковій перспективах, а відповідно і менше народжень (таблиця 4).

Разом з тим, зменшується частка працездатного населення (з 18 до 65 років) з 68,3% (2018р.) до 55,6% (2024р.) та, відповідно, більш ніж в двічі збільшується частка осіб похилого віку (старше 65 років) з 12,7% (2018р.) до 26,2% (2024р.).

Діаграма 2

Таблиця 4

Кількість населення в громаді загалом та в розрізі віку

Вікова група (повних років)	Чисельність всього в громаді	в тому числі:	
		жінки	чоловіки
Діти у віці від 0 до 1 року	60	29	31
Діти у віці 1 - 2 роки	95	46	49
Діти у віці 3 - 5 років	418	231	187
Діти молодшого шкільного віку (6 - 10 років)	1237	612	625
Діти у віці 11 - 15 років	1456	695	761
Діти старшого шкільного віку (16 - 17 років)	611	295	316
Чисельність осіб у віці 14–35 років	5611		
Чисельність населення працездатного віку (18–59 років включно)	13243	6705	6538
Чисельність населення у віці 60–79 років, всього осіб,	5734	3468	2266
Чисельність населення, у віці 80 років і більше, всього осіб,	960	735	225
Всього	23814	12816	10998

Якщо аналізувати динаміку співвідношення відсоткового складу жіночого та чоловічого населення, то вона змінюється залежно від віку. Так, кількість чоловіків у віці від 18 до 59 років переважає кількість жінок на 2,5 %, у віковій категорії від 60 до 79 років співвідношення змінюється і кількість жінок вже переважає на 34,7 %, а в категорії від 80 років і більше жіноче населення переважає чоловіче на 69,4 %.

В наслідок внутрішньої міграції населення України у зв'язку із військовими діями станом на 01.01.2024 на території територіальної громади мешкає 6045 внутрішньо переміщених осіб, з них 2764 особи працездатного віку, 1231 дитина, 370 осіб з інвалідністю, 1703 особи похилого віку.

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, стан охоплення соціальними послугами

2.1. Чисельність вразливих груп населення

Статистичні дані щодо вразливих груп населення та осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах зображено у додатку 1 до звіту.

Аналізуючи статистичні дані громади слід зазначити, що майже третину населення громади складають особи похилого віку та з роками таке співвідношення збільшується.

В громаді мешкає 4372 повнолітні особи з інвалідністю та 115 дітей з інвалідністю, з них з інвалідністю I групи підгрупи А – 35 осіб, з інвалідністю I групи підгрупи Б – 129 осіб, діти з інвалідністю підгрупи А – 28 осіб. Із загальної чисельності осіб з інвалідністю 18 осіб з інвалідністю внаслідок війни.

Серед зазначеної категорії населення особливої уваги потребують особи з обмеженими фізичними можливостями, а саме:

- з IV, V групою рухової активності – 247 осіб;
- одинокі особи, що потребують допомоги у веденні домашнього господарства – 120 осіб;
- з розладами психіки та поведінки – 72 особи;
- з хворобами центральної нервової системи - 51 особа;
- з хворобами ока та його придаткового апарату, що супроводжуються втратою зору – 119 осіб;
- з хворобами вуха та соскоподібного відростка, що супроводжуються втратою слуху – 9 осіб;
- хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини, що супроводжуються порушенням рухової активності - 64 особи;
- повнолітні особи, які потребують паліативної допомоги – 37 осіб.

Люди вразливі за фізичним станом зазвичай залежать від інших людей, наявності медикаментів або певних послуг, наприклад тривалого догляду, реабілітації. Саме медичні заклади та заклади соціального захисту населення відіграють вирішальну роль у задоволенні потреб цієї категорії людей.

В окрему соціальну групу, яка має високий ризик потрапляння в складні життєві обставини та потребує захисту, слід виділити дітей, молодь та сім'ї з дітьми. Зрідка дитина сама потрапляє у складні життєві обставини – зазвичай діти стають заручником проблем, з якими стикнулися їхні батьки.

В громаді на обліку перебуває 22 дитини сироти та 63 дитини, позбавлені батьківського піклування. Із загальної кількості таких дітей 66 перебуває під опікою/піклуванням, 2 дитини виховуються в прийомних сім'ях та 11 у дитячих будинках сімейного типу, 1 дитину тимчасово влаштовано до сім'ї родичів, 1 дитина знаходиться на повному державному утриманні здобуває освіту в професійному ліцеї м. Кам'янське, 2 дитини влаштовано на цілодобове перебування до закладів інституційного догляду та виховання дітей та 2 дитини перебуває в навчально-реабілітаційному центрі у м.Павлоград.

На території територіальної громади функціонує 3 будинка сімейного типу та 5 прийомних сімей в яких виховуються 24 дитини нашої громади та з інших територіальних громад (18 дітей в будинках сімейного типу та 8 дітей в прийомних сім'ях).

Серед мешканців громади є 72 особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування у віці 18–23 років, в тому числі 1 особа з інвалідністю. Всі вони

навчаються або працюють, 16 осіб не мають власного впорядкованого житла та перебувають у квартирній черзі у виконавчому комітеті Тернівської міської ради.

Станом на 01.01.2024 року в громаді мешкає 150 дітей з особливими освітніми потребами. З них 20 дітей дошкільного віку відвідують інклюзивні та спеціальні групи у закладах дошкільної освіти, 53 дитини навчаються за індивідуальною формою навчання (педагогічний патронаж) та в інклюзивних групах у закладах загальної середньої освіти, 10 дітям з особливими освітніми потребами рекомендовано отримання соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання.

Серед сімей з дітьми наявні сім'ї, які мають найбільший ризик потрапляння в складні життєві обставини це 64 малозабезпечені сім'ї, 225 сімей, в яких діти виховуються одинокою матір'ю /батьком, 208 багатодітних сімей, 576 сімей, члени яких мають інвалідність.

На обліку Служби у справах дітей Тернівської міської ради перебуває 23 дитини, як такі, що опинилися у складних життєвих обставинах. Протягом 2023 року 2 дітей відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав на підставі рішення суду, встановлено 2 випадки жорстокого поводження з дитиною.

Не можна не брати до уваги й те, що діти опиняються в складних життєвих обставинах також через зовнішні фактори – це перебування в зоні збройних, міжетнічних чи міжрелігійних конфліктів, аварій, катастроф. Соціального захисту потребують люди, які зазнали психологічної травми (зокрема через війну), до яких належать особи, які пережили фізичне та/або психологічне насильство, люди із посттравматичним стресовим розладом (ПТСР), а також ті, хто втратили рідних або близьких. Вони можуть мати пригнічений/надто збуджений психологічний стан, обмежену здатність сприймати, аналізувати, запам'ятовувати інформацію. Також у таких людей збільшується ризик загострення захворювань/станів, суїцидів та завдання собі навмисної/ненавмисної шкоди. У громаді проживає 1231 дитина з числа внутрішньо переміщених осіб з яких 113 дітей мають статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, 26 дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, бойових дій із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування, 264 особи з числа учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України.

Окрім того, в громаді мешкає 355 ВІЛ-інфікованих осіб, 20 осіб хворих на туберкульоз, 253 особи з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психо-активних речовин, 67 осіб, які перебувають на обліку органу пробації.

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

За результатами визначення потреб населення громади в соціальних послугах встановлено, що більшість осіб мають не одну ознаку вразливості, а тому можуть бути віднесені одночасно до кількох вразливих груп населення, що збільшує ризик потрапляння до складних життєвих обставин.

Під час проведення дослідження визначено низку чинників, що зумовлюють вразливість/складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді:

1. Похилий вік. Тривожним демографічним показником громади є стрімке старіння населення та збільшення серед них числа осіб з частковою або повною втратою рухової активності.

2. Чинники, викликані повномасштабним вторгненням Росії в Україну такі, як фізична та психологічна травматизація населення, каліцтва, травми та інвалідність внаслідок воєнних дій, втрата близьких людей, потужна вимушена міграція населення – як за кордон, так і всередині країни, вищий рівень безробіття, малозабезпеченість, руйнування житлової та соціальної інфраструктури, насильство за ознакою статі.

3. Послуги з догляду вдома, денного догляду та соціальної адаптації стають більш затребуваними через зростання кількості літніх людей, чиї близькі вимушено переїжджають до більш безпечних регіонів без них.

4. Пильної уваги потребує питання захисту дітей, насамперед дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування, дітей з інвалідністю та особливими освітніми потребами.

5. Послуга екстреного та кризового втручання, а також соціального супроводу сімей у складних життєвих обставинах набувають більшої необхідності через зростання випадків домашнього насильства.

6. В громаді мешкає значна кількість осіб з інвалідністю, які становлять 18,8% загальної чисельності мешканців громади.

7. Прослідковуються збільшення кількості сімей та осіб у складних життєвих обставинах, що збільшуватиме попит на соціальний супровід. Високий рівень дошлюбних стосунків, високий рівень розлучень, народження дітей самотніми матерями, низький рівень матеріального забезпечення сімей – це лише неповний перелік проблем, у яких є спільні причини. Це фактор духовного і морального стану суспільства та соціальні фактори (рівень матеріального доходу, безробіття, спосіб життя, шкідливі звички, харчування тощо). Основна ж причина – це втрата сімейних цінностей, що призводить до втрати відчуття відповідальності за долю не тільки рідних людей, з якими ділиться дах над головою, але й за долю власних дітей, а звідси і збільшення кількості неповних сімей, соціальних сиріт та зростання рівня насильства в сім'ях. Як наслідок, маємо збільшення кількості родин, які опинились у складних життєвих обставинах і не можуть самотійно їх подолати, через що під удар попадають діти, які можуть стати соціальними сиротами при живих батьках, через неспроможність батьків виконувати свою функцію належного піклування.

8. Зростання вартості продуктів харчування та речей першої необхідності, побутових та комунальних послуг, електроенергії тощо призводить до збільшення кількості малозабезпечених сімей/осіб, особливо серед громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, багатодітних сімей.

9. Люди з інфекційними хворобами як правило, мають супутні захворювання та стани, а тому є дуже вразливими. Часто лікування інфекційних хвороб довготривале або пожиттєве (ВІЛ), тому люди із інфекційними хворобами потребують соціальної підтримки та в багатьох випадках надання комплексних соціальних послуг.

10. Наявність у 1,1% населення громади психічних та поведінкових розладів пов'язаних із вживанням усіх груп психоактивних речовин.

11. Втрата соціальних зв'язків, у тому числі під час перебування в місцях позбавлення волі.

2.3. Стан охоплення соціальними послугами вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Протягом 2023 року 1849 осіб отримали соціальні послуги, що становить 3,9% населення громади. З них 38 осіб отримали соціальні послуги з догляду, які надавалися фізичними особами без здійснення підприємницької діяльності відповідно до Закону України «Про соціальні послуги». Переважна більшість отримувачів соціальних послуг становлять жінки – 78,5%. Соціальні послуги надавалися двома надавачами соціальних послуг Тернівської міської територіальної громади та їх фінансування забезпечено за рахунок коштів міського бюджету.

Станом на 01.01.2024 року соціальні послуги отримує 727 осіб.

Наприкінці 2023 року створено та розпочав роботу Комунальний заклад «Ветеранський центр», що надає змогу забезпечити потребу у наданні соціальних послуг та підтримки ветеранам війни і членам їх сімей у відновленні психологічного здоров'я, повернення до активного повноцінного життя у суспільство, зміцнення/відновлення родинних та суспільно-корисних зв'язків. Відвідувачі КЗ «Ветеранський центр» матимуть змогу отримати соціальні послуги з інформування, консультування, представництва інтересів, соціального супроводу, соціальної профілактики, соціальної адаптації, а також консультацію юриста та психолога.

Таблиця 5

Кількість осіб/сімей, які отримали соціальні послуги в 2023 році

Соціальна послуга	Кількість осіб, які отримали соціальні послуги в 2023 році			Кількість осіб/сімей, які отримують соціальні послуги станом на 01.01.2024
	Жінки	Чоловіки	Всього	
Догляд вдома	122	13	135	120 осіб
Соціальна адаптація	99	5	104	100 осіб
Натуральна допомога	409	85	561 (494 виключно)	476 осіб
Інформування	670	180	850	-
Консультування	35	13	48	-
Соціальний супровід сімей/людей, які перебувають у складних життєвих обставинах	30	45	75 осіб (11 сімей)	4 сім'ї
Соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	38	34	72 особи (11 сімей)	6 сімей
Транспортні	28	5	33	-
Соціальна послуга з догляду, надана фізичною особою без здійснення підприємницької діяльності	21	17	38	21
Всього	1452	397	1849	727

Дані щодо забезпечення соціальними послугами осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах відображені у додатку 3 до Звіту.

Аналіз даних показав, що протягом 2023 року соціальними послугами охоплена частина потенційних отримувачів, а саме:

- 0,8% внутрішньо переміщених осіб;
- 11,1% сімей з дітьми, члени яких мають інвалідність;
- 50% сімей, в яких дітей відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав на підставі рішення суду;
- 100% звернень сімей, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні;
- 100% звернень осіб яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;

- 2,7% з числа осіб, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України;
- 100% звернень осіб, які постраждали від домашнього насильства;
- 18,5% осіб, звільнених з місць позбавлення волі;
- 4,5% осіб, які перебувають на обліку органу пробачії;
- 8,7% дітей, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 28,2% дітей-сироти та дітей, позбавлені батьківського піклування;
- 4,2% повнолітніх осіб з інвалідністю;
- 6,1% осіб похилого віку.

Діаграма 3

3. Основні соціальні проблеми та потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Демографічна структура населення громади свідчить, що в межах території територіальної громади проживає значна частка громадян, що перебувають у складних життєвих обставинах, або мають високий рівень потрапляння до ситуації з якої не можуть самостійно впоратися.

З метою вивчення поточної ситуації з надання соціальних послуг Управлінням соціального захисту населення Тернівської міської ради проведено анкетування серед

мешканців громади та дослідження їх думки щодо стану інформування та рівня обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст, порядок надання, а також визначення переліку соціальних послуг, які на думку громадян, повинні обов'язково надаватися в громаді. Участь у анкетуванні була анонімною та добровільною.

В анкетуванні прийняли участь 36 мешканців громади з них 5 чоловіків (13,9%) та 31 жінка (86,1%) з яких:

- За віковою категорією:
 - від 18 до 34 років – 4 людини (11,1%),
 - від 35 до 64 років – 13 людей (36,1%),
 - від 65 до 79 років – 16 людей (44,5%),
 - 80 і більше років – 3 людини (8,3%);
- мають дітей віком до 18 років – 11 респондентів (30,6%);

Респонденти зазначили, що вони або члени їх сімей мають наступні критерії вразливості:

- ☐ Малозабезпеченість (встановлена офіційно) – 5 осіб (13,9%),
- ☐ Безробіття – 2 особи (5,6%),
- ☐ Інвалідність/тяжкі порушення життєдіяльності – 5 осіб (13,9%),
- ☐ Невиліковна хвороба чи хвороба, що потребує тривалого лікування - 5 осіб (13,9%),
- ☐ Виховання 3-х і більше дітей – 3 особи (8,3%),
- ☐ Внутрішнє переміщення – 4 особи (11,1%),
- ☐ Зазнали шкоди, заподіяну пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією – 1 особа (2,8%),
- ☐ Не має жодної із вище перелічених ситуацій – 18 осіб (50%).
- отримували коли-небудь соціальні послуги
 - так - 15 осіб (41,7%),
 - ні - 21 особа (58,3%).

До переліку найбільш актуальних послуг, які потребують мешканці громади віднесли:

Інформування -77,8%,
 Консультації – 61,1%,
 Соціальна адаптація – 58,3%,
 Натуральна допомога – 55,6%,
 Денний догляд – 33,3%,
 Представництво інтересів -27,8%,
 Посередництво – 22,2%,
 Кризове та екстрене втручання – 22,2%,
 Транспортні послуги – 21,4%,
 Фізичний супровід для осіб з інвалідністю – 19,4%,
 Соціальний супровід осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах – 13,9%,
 Соціальний супровід при працевлаштуванні – 13,9%,
 Догляд вдома – 13,9%,
 Догляд стаціонарний – 13,9%,
 Паліативний догляд – 13,9%,
 Тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю – 13,9%,
 Супровід під час інклюзивного навчання – 13,9%,
 Підтримане проживання людей похилого віку, осіб з інвалідністю – 13,9%,
 Підтримане проживання бездомних- 13,9%,
 Нічний притулок -13,9%,
 Соціально-психологічна реабілітація – 13,9%,

Соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин – 13,9%,
Надання притулку – 13,9%,
Соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування – 11,1%,
Переклад жестовою мовою - 2,8%,
Соціальна профілактика – 2,7%.

Під час проведення дослідження визначено основні соціальні проблеми з якими стикаються мешканці територіальної громади під час отримання соціальних та адміністративних послуг.

1. Важкодоступність послуг для маломобільних груп населення. Відсутність безбар'єрного середовища в архітектурі громади – один з факторів, що сприяє виникненню більш глобальних соціальних проблем: відчуженню інвалідів від «здорових» людей, недоступність соціальних послуг.

2. Неможливості отримання в межах громади ряду соціальних послуг, яких потребує значна кількість мешканців, наприклад відсутність в громаді послуг тимчасового відпочинку для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, надання притулку, паліативного догляду, денного догляду. Це вказує на необхідність розгляду та можливого впровадження ініціатив, спрямованих на створення умов для гідного та комфортного перебування цієї категорії громадян.

3. Відчутний дефіцит соціального супроводу під час інклюзивного навчання. Це є важливим аспектом, який потребує уваги та може бути вирішений шляхом впровадження відповідних ініціатив та програм.

4. Є запит на розширення тематики та спрямування занять, які проводяться в межах послуг соціальної адаптації. Зокрема, аби такі заняття мали більш практичне спрямування, дозволяли їх учасникам здобути необхідні навички для самостійного життя та/або передбачали діяльність, яка може бути корисною для суспільства.

5. Відсутність тимчасового прихистку у громаді, яким би могли скористатися особи, що стикнулися з домашнім насильством або іншими кризовими ситуаціями.

6. Низький рівень обізнаності населення про наявні соціальні послуги та способи їх отримання, щодо своїх прав на реалізацію такої соціальної гарантії.

7. Наявне питання кадрового забезпечення. Велике навантаження на фахівців та брак фахівців у сфері соціального обслуговування, важко знайти спеціалістів відповідної кваліфікації (психолог, фахівець з соціальної роботи, юрист). Наявна кількість вакансій для спеціалістів соціальної сфери.

8. Громадяни потребують допомоги кваліфікованих і толерантних спеціалістів, що забезпечать своєчасне, якісне та комфортне обслуговування. Некваліфіковані консультації змушують клієнтів декілька разів звертатися до установ для вирішення одного й того ж питання.

9. Значна бюрократизація процесу отримання державної соціальної підтримки та соціальної послуги на рівні громади не викликає у громадян бажання звертатися до соціальних інституцій.

10. Відсутність транспортних послуг для маломобільних груп населення.

Аналіз показує, що є певний спільний перелік потреб для всіх вразливих груп населення. Це зокрема:

- зрозуміла комунікація із фахівцями, недискримінаційне та безосудне ставлення, повага до цінностей та думок людини,
- психологічна та емоційна підтримка,
- підтримка самостійності, в тому числі і в прийнятті рішень щодо власного здоров'я,

- інформаційна підтримка у вигляді інструкцій, пам'яток, інфографік,
- безпека (в т.ч. конфіденційність інформації),
- мультидисциплінарний підхід до вирішення проблеми людини.

Задоволення потреб вразливих груп населення вимагає від персоналу соціальних служб та інших установ і організацій:

- вміння виявляти та ідентифікувати вразливість людини,
- розуміння культурного та соціального контексту життя людини,
- зміни усталених практики та середовища для забезпечення інклюзивності,
- збору детальної та безосудної інформації при кожному випадку звернення,
- безперервного навчання та розвитку навичок роботи із різними проблемами, притаманними уразливим групам,
- рефлексії власного ставлення, яке може перешкоджати наданню якісної допомоги,
- навичок комунікації із вразливими людьми.

У життєвому світі людей з обмеженими фізичними можливостями існують загальні проблемні зони:

- неадаптованість міського середовища до життєдіяльності людей зі специфічними потребами;
- комунікативні бар'єри, які обумовлені дефіцитом спілкування й взаємодії «суспільство – людина зі особливими потребами», а також функціонуванням у масовій свідомості викривленого образу інваліда;
- проблема здобуття освіти;
- проблема працевлаштування;
- проблема проходження медичного огляду та комісії з інвалідності.

Усі ці потреби конкретизуються в повсякденних практиках людей з обмеженими фізичними можливостями залежно від категорії інвалідності (особливостей захворювання).

Специфічні потреби людей з обмеженнями слуху:

- візуальні знаки в громадських місцях;
- присутність сурдоперекладачів у лікарнях і поліклініках, у магазинах, супермаркетах, у соціальних службах, у державних установах, в організаціях, що працюють у сфері послуг;
- наявність позначень, що символізують присутність перекладача, до якого можна звернутися;
- особливі пільги (безплатний проїзд) для сурдоперекладачів, які супроводжують людину з обмеженнями слуху в громадському транспорті;
- слухові апарати для тих, кому вони потрібні тощо.

Специфічні потреби людей з обмеженнями зору:

- звукові комп'ютерні програми;
- тактильні маркери на кнопках викликів спеціалістів установ, на товарах і т.д.;
- звукові книги, електронні бібліотеки; книги, написані методом Брайля, і т. п.

Відсутність розуміння реальних можливостей людей з обмеженнями зору призводить до того, що їм не довіряють ті речі, з якими вони здатні впоратися.

Специфічні потреби людей з обмеженнями рухової активності:

- пандуси, поруччя, в'їзди, спеціальні рейки у громадському транспорті;
- широкі двері для «візочників»;
- широкі громадські туалети, обладнані для «візочників»;
- спеціальні служби, які можуть доставити людину з обмеженнями пересування в лікарню.

Інші групи, виділені за особливостями захворювання й фізичного стану, також мають специфічні потреби.

Скрутне матеріальне становище не дозволяє зустрічатися в різних місцях проведення дозвілля (кафе, клуби, ресторани). Це спричиняє проблему: люди втрачають навички мови,

спілкуючись тільки один з одним. Складно одержати освіту людині з обмеженнями слуху, тому що в системі освіти не передбачена участь перекладача.

Всі вищевказані фактори негативно впливають на забезпечення мешканців територіальної громади соціальними послугами, загострюють соціально-демографічну ситуацію, погіршують економічне становище сімей з дітьми, призводять до сімейного безробіття, впливають на рівень народжуваності через що сім'ї з дітьми вимушені передавати дітей на виховання в інституційні заклад поза колом сім'ї, сприяють порушенню їх прав та інтересів. Відповідно до законодавства України усі громадяни мають право на отримання соціальних послуг, зокрема повністю чи частково за рахунок бюджетних коштів, рівного доступу до соціальних послуг.

3.2.Можливі шляхи розв'язання існуючих соціальних проблем

Перший крок до подолання бар'єрів – це соціальна робота, спрямована на ранню інтеграцію вразливих груп населення та осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах й адаптацію суспільства до їх проблем.

Другим кроком до подолання бар'єрів між суспільством та людиною зі специфічними потребами є створення безбар'єрного середовища. Включеність у соціальне життя громади починається з можливості пересування. Відсутність людей на візках на вулицях не говорить про те, що таких немає, – це показник непристосованості міського середовища для людей з особливими потребами.

Під час аналізу визначено можливі шляхи розв'язання існуючих проблем:

1. Забезпечення ефективного адміністрування у сфері надання соціальних послуг/підтримки шляхом затвердження, забезпечення фінансування та виконання міських програм в частині забезпечення потреб осіб/сімей у соціальних послугах.

2. Запровадження нових соціальних послуг і розширення переліку соціальних послуг, які надаються надавачами соціальних послуг територіальної громади, та/або шляхом соціального замовлення та компенсації надавачам вартості соціальних послуг – залучення на договірній основі юридичних осіб у тому числі недержавних суб'єктів (громадських об'єднань, релігійних та благодійних організацій, суб'єктів господарювання) для задоволення потреб осіб/сімей у соціальних послугах за рахунок бюджетних коштів та компенсації надавачам вартості соціальних послуг.

3. Розширення можливостей спільного навчання дітей з особливими потребами у звичайних навчальних закладах з іншими дітьми та запровадження соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання. Як правило, діти з обмеженими можливостями потрапляють у спеціалізовані навчальні заклади закритого типу. По-перше, вони в основному спілкуються з людьми з такими ж специфічними проблемами й не напрацьовують навичок взаємодії з іншими людьми, які, у свою чергу, також не мають уяви про життя й проблеми інвалідів. По-друге, у цьому штучно створеному середовищі відповідальність за прийняття рішень різного рівня складності лежить на педагогах, вихователях, лікарях, що найчастіше не дозволяє людині (дитині) набути тих життєвих навичок, які стануть потрібними згодом.

4. Працевлаштування інвалідів, які готові до високої соціальної активності. Ті форми зайнятості, які існують для інвалідів, здатні забезпечити тільки мінімальні потреби, насамперед тому, що до людини з обмеженими можливостями висувають занижені вимоги, пропонують роботу, що не вимагає високої кваліфікації. Пошук роботи для людей, які не мають можливості на рівних умовах конкурувати на ринку праці, перебувають у складних життєвих обставинах але хочуть працевлаштуватися, зокрема для людей з інвалідністю, є справжнім викликом. Та ще складніше буває зберегти робоче місце. З метою підтримки отримувача соціальних послуг в процесі подолання життєвих труднощів, відновлення та підвищення

соціального статусу необхідністю є розвиток послуги супроводу при працевлаштуванні на робочому місці.

5. Забезпечення установ-надавачів соціальних послуг транспортними засобами, облаштованими для перевезення людей з обмеженою мобільністю та з інвалідністю.

6. Організація центру підтримки сімей або безпечних денних просторів з простими психосоціальними послугами для дітей та їхніх родин. Ці послуги також можуть слугувати платформою для надання послуг, зокрема освітніх, інформаційних, для прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, батьків дітей з інвалідністю, батьків, у яких є потреба в підвищенні виховного потенціалу тощо.

7. Розвиток напрямку надання базових та інших соціальних послуг для батьків, які виховують дітей з інвалідністю: соціальний супровід, соціальна адаптація, натуральна допомога, представництво інтересів, тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, раннє втручання.

8. Посилення кадрової спроможності установ-надавачів соціальних послуг, а також збільшувати кількість одиниць у штатному розписі, аби навантаження співробітників установ відповідало нормативному навантаженню, визначеному чинним законодавством.

9. Професійний розвиток фахівців, задіяних у забезпеченні громадян соціальними послугами.

10. Забезпеченні нагальних потреб ВПО, та їхня інтеграція на новому місці проживання та/або підтримка у поверненні до покинутого місця проживання.

11. Забезпечення взаємодії надавачів соціальних послуг та органів, установ, закладів, фізичних осіб-підприємців, які в межах своєї компетенції надають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади допомогу вразливим групам населення та особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, та/або здійснюють їх захист.

12. Підвищення рівня інформування мешканців громади, проведення консультацій та роз'яснювальної роботи щодо соціальних послуг, пільг, усіх видів державної соціальної допомоги та підтримки задля попередження виникнення складних життєвих обставин.

13. Облаштувати місця прийому громадян зручними зонами очікування, створити інклюзивні умови для відвідування цих місць.

14. Стратегічне прогнозування та планування надання соціальних послуг з урахуванням потреб населення громади, застосування сучасних механізмів контролю та оцінки якості соціальних послуг, залучення громадськості до незалежного моніторингу та оцінки ефективності діяльності надавачів.

15. Вжиття заходів для протидії емоційному вигоранню серед працівників установ-надавачів соціальних послуг, а також створювати можливості для постійної психологічної підтримки працівників.

16. Забезпечити «зворотній зв'язок» з одержувачами соціальних послуг (наприклад, анкета, скринька відгуків, телефонний дзвінок, інтернет-ресурс) щодо рівня задоволення громадян наданою послугою – це допоможе покращити якість та ефективність роботи соціальних служб.

4. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

4.1. Наявні ресурси

У Тернівській міській територіальній громаді сформована система надання соціальних послуг для жителів громади, які опинились в складних життєвих обставинах, потребують сторонньої допомоги та належать до вразливих груп населення.

Організація надання соціальних послуг, розроблення та реалізація принципів і механізмів управління системою надання соціальних послуг, забезпечення соціального

захисту мешканців громади, забезпечується Управлінням соціального захисту населення Тернівської міської ради.

З метою належного адміністрування Управлінням соціального захисту населення Тернівської міської ради проводиться щоквартальний моніторинг надання та щорічна оцінка якості соціальних послуг, що надаються населенню за бюджетні кошти. Оцінка якості надання соціальних послуг не проводилась в період військового стану відповідно до чинного законодавства. За результатами щорічного визначення потреб населення визначаються напрямки та методи розвитку соціальних послуг в громаді. Надавачі соціальних послуг приймають участь у визначенні потреб населення в соціальних послугах та входять до складу координаційної групи з питань визначення потреб населення у соціальних послугах при виконавчому комітеті Тернівської міської ради. Внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг проводиться щороку за виключенням періоду військового стану.

Соціальні послуги мешканцям Тернівської міської територіальної громади надаються трьома комунальними установами громади та фізичними особами і орієнтовані здебільшого на наявний ресурс закладу/установи надавача.

Таблиця 6

Організаційна структура надання соціальних послуг в громаді

Назва надавача соціальних послуг	Перелік соціальних послуг, які надаються	Категорія осіб, яким надаються соціальні послуги
Комунальна установа «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) м. Тернівка»	• догляд вдома, • соціальна адаптація, • консультування, • інформування, • екстрене(кризове) втручання, • натуральна допомога, • соціальна профілактика; • транспортні; • представництво інтересів	• особи похилого віку; • особи з інвалідністю; • особи з частковою або повною втратою рухової активності, пам'яті; • особи з невиліковними хворобами, хворобами, що потребують тривалого лікування (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більше як на чотири місяці); • особи з психічними та поведінковими розладами; • особи, які перебувають у складних життєвих обставинах у зв'язку з безробіттям і зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, а також у зв'язку зі шкодою, завданою стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією (і мають на своєму утриманні неповнолітніх дітей, дітей з інвалідністю, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю), малозабезпеченістю
Комунальний заклад «Центр соціальних	• соціальний супровід, • консультування;	• осіб та сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги;

служб» Тернівської міської ради	• соціальна профілактика; • соціальної інтеграції та реінтеграції; • соціальна адаптація, • соціальний супровід сімей, в яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування; • екстрене(кризове) втручання, • представництва інтересів; • посередництва (медіації)	• дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа; • внутрішньо переміщених осіб, учасників антитерористичної операції, осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях і членів їх сімей
Комунальний заклад «Ветеранський центр» Тернівської міської ради	• інформування; • консультування; • представництво інтересів; • соціальний супровід; • соціальна профілактика; • екстрене (кризове) втручання; • соціальна адаптація	• громадяни з числа осіб, яким встановлено один із таких статусів: - учасник бойових дій – відповідно до пунктів 19 - 25 частини першої статті 6 Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”; - інвалід війни – відповідно до пунктів 11 - 16 частини другої статті 7 Закону; - учасник війни – відповідно до пункту 13 статті 9 Закону; - сім’ї загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України — відповідно до статті 10¹ Закону; - особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною - відповідно до пункту 2 статті 11 Закону; • близькі родичі та члени сім’ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин відповідно до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин»; • волонтери – відповідно до статті 7 Закону України «Про волонтерську діяльність», тощо

Станом на 01.01.2024 року 21 фізична особа забезпечує надання соціальних послуг з догляду без здійснення підприємницької діяльності та отримує компенсацію за догляд з міського бюджету відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» (з них 2 чоловіка та 19 жінок).

На території громади функціонує Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр м.Тернівка» Тернівської міської ради яким здійснюється:

- забезпечення права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти шляхом проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи, та забезпечення їх системного кваліфікованого супроводу;
- надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та інших послуг дітям з особливими освітніми потребами (дітям раннього дошкільного віку, які не відвідують заклади дошкільної освіти та дітям, які здобувають освіту у формі педагогічного патронажу);
- надання консультативної, психологічної допомоги батькам, іншим законним представникам осіб з особливими освітніми потребами у формуванні позитивної мотивації щодо розвитку таких дітей та підвищення обізнаності щодо організації їх навчання і виховання.

В територіальній громаді для задоволення потреб громадян у соціальних послугах передбачено надання 14 базових соціальних послуг комунальними установами, але протягом 2023 року попитом користувалися 8 соціальних послуг. Найбільш затребуваними серед осіб похилого віку та осіб з інвалідністю є комплексні послуги догляду вдома та соціальної адаптації оскільки передбачають узгоджені дії команди фахівців з надання постійної або систематичної комплексної допомоги. Не втрачає актуальності попит на соціальні послуги натуральна допомога та інформування.

Всі комунальні установи-надавачі соціальних послуг внесені до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, здійснюють діяльність на підставі Положення про заклад.

Таблиця 7

Наявні ресурси надавачів соціальних послуг

Ресурси	Надавачі соціальних послуг Тернівської міської ради		
	Комунальна установа «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) м. Тернівка»	Комунальний заклад "Центр соціальних служб" Тернівської міської ради"	Комунальний заклад "Ветеранський центр" Тернівської міської ради
1. Загальна характеристика приміщення			
Опис приміщення	Орендоване приміщення розташовано на 1 поверсі триповерхового житлового будинку. В приміщенні наявні кабінети для співробітників, медична кімната, кімната для проведення заходів та групових занять з	Орендоване приміщення розміщується на 2 поверсі триповерхового житлового будинку. В приміщенні розташовані кабінети для співробітників, санітарна кімната. Зустрічі та консультації відбуваються в окремому робочому	Орендоване приміщення розташовано на 1 поверсі. Приміщення новоствореної організації знаходиться в стадії підготовки до робочого стану (ремонт)

	відвідувачами, санітарна кімната. Стан задовільний	кабінеті або за місцем проживання отримувачів соціальної послуги. Стан задовільний	
Площа приміщення (кв.м.)	162,8	35,9	246,2
Обладнання приміщення системою холодного безперебійного водопостачання та водовідведення, освітленням, опаленням	так	так	так
Наявність меблів, комп'ютерної техніки, інвентаря	так	так	так
2. Доступність			
Облаштування вхідного простору до приміщення (наявність пандусу, підйомника, кнопки виклику, тактильних знаків тощо)	Вхід до приміщення має широкі двері, обладнаний пандусом, кнопка виклику персоналу та тактильні позначки відсутні	При вході приміщення наявна кнопка виклику персоналу, будівля в якій розміщується приміщення не має технічних умов для облаштування під'йомними засобами	Підготовка приміщення до робочого стану здійснюється з урахуванням облаштування доступності
Доступність санітарної кімнати для осіб з обмеженими фізичними можливостями (облаштування поручнями, штангами, гачками для одягу та милиць, наявність простору для розміщення крісла-коляски	В санітарній кімнаті не має пристосувань для осіб з обмеженими фізичними можливостями	В санітарній кімнаті не має пристосувань для осіб з обмеженими фізичними можливостями	

поруч з унітазом тощо)			
3. Кадрове забезпечення			
Кількість штатних одиниць всього	22	5,25	6,5
Наявність фахових спеціалістів у штаті	Соціальний робітник – 15, сестра медична - 1	Фахівець із соціальної роботи – 2, Психолог - 1	Фахівець із соціальної роботи – 3, Психолог – 1 Юрист - 1
4. Наявність транспортних засобів для надання соціальних послуг			
автобус	ні	ні	ні
легковий автомобіль	так	ні	ні
мотоцикл	ні	ні	ні
велосипед	ні	ні	ні
Спеціальний транспортний засіб для перевізання маломобільних груп населення	ні	ні	ні

Надання соціальних послуг отримувачам передбачено відповідно до статті 28 Закону України «Про соціальні послуги» за рахунок бюджетних коштів, з установленням диференційованої плати залежно від доходу отримувача соціальних послуг та за рахунок отримувача соціальних послуг або третіх осіб.

Насьогодні в громаді мешкає 9566 пенсіонерів, з них 3776 (39,4%) отримують пенсію розмір якої не перевищує двох прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність (4722грн.) та 2452 особи (25,6%), розмір пенсії яких становить від двох до чотирьох прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність.

Мають місце випадки коли особа/сім'я перебуває у складних життєвих обставинах і потребує надання соціальних послуг але має середньомісячний сукупний дохід трохи вище ніж два прожиткових мінімуми для осіб, які втратили працездатність, який не дозволяє їм оплачувати послуги.

З метою забезпечення доступності громадян до соціальних послуг та розширення їх можливості отримувати соціальні послуги безкоштовно рішенням Тернівської міської ради від 25.02.2022 №294-12/ VIII «Про затвердження Положення про Комунальну установу «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) м.Тернівка» в новій редакції та Переліку соціальних послуг, умов та порядку їх надання» визначено, що надання соціальної послуги соціальна адаптація здійснюється Комунальною установою

«Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) м.Тернівка» безкоштовно, та соціальні послуги догляд вдома, натуральна допомога надаються безкоштовно громадянам середньомісячний сукупний дохід яких становить менше ніж чотири прожиткові мінімуми для відповідної категорії осіб.

До цілей та завдань Стратегічного плану економічного розвитку м.Тернівка до 2025 року", затвердженого рішенням Тернівської міської ради від 26.02.2016 №86-6/VII та від 21.12.2020 р. № 56-3/VIII, включено завдання щодо запровадження надання соціальної послуги соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин громадськими організаціями. На сьогодні громадські організації, які планували надавати в громаді такі соціальні послуги, не відповідають критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 року №185, та змінили вид своєї діяльності.

Програмою соціально-економічного та культурного розвитку Тернівської міської територіальної громади на 2024 рік, затвердженою рішенням Тернівської міської ради від 18.12.2023 № 587-28/VIII, визначено одним з пріоритетних завдань розвитку громади у 2024 році підвищення якості надання соціальних послуг, забезпечення доступності їх для громадян, посилення підтримки соціально-вразливих верств населення шляхом розвитку системи надання соціальних послуг.

Окремі питання щодо забезпечення громадян соціальними послугами та фінансування відповідних заходів визначено в Комплексній програмі соціального захисту населення м.Тернівка, затвердженої рішенням Тернівської міської ради від 21.12.2020 р. № 53-3/VIII та в міській цільовій програмі фінансової підтримки та розвитку комунального закладу «Ветеранський центр» Тернівської міської ради на 2023-2024 роки, затвердженої рішенням Тернівської міської ради від 10.10.2023 р. № 534-26/VIII.

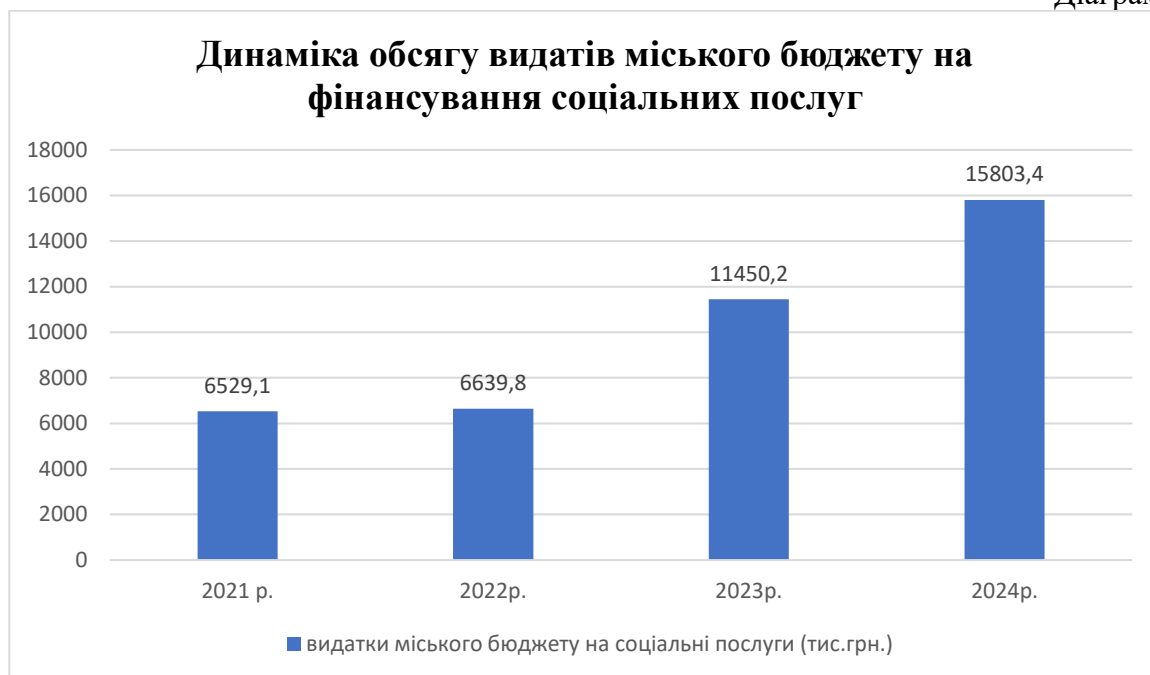
Організація взаємодії суб'єктів громади, що забезпечують соціальний захист громадян на всіх етапах забезпечення мешканців громади соціальними послугами регламентовано Порядком визначення потреб населення Тернівської міської територіальної громади у соціальних послугах, затверджений рішенням виконавчого комітету Тернівської міської ради від 20.03.2024 №94/0/5-54; Порядком міжвідомчої взаємодії з виявлення та організації надання соціальних послуг дітям/особам/сім'ям Тернівської міської територіальної громади, які належать до вразливих категорій населення, або перебувають у складних життєвих обставинах, затверджений рішенням виконавчого комітету Тернівської міської ради від 20.03.2024 №95/0/5-24; Положенням про Робочу групу з питань визначення потреб населення у соціальних послугах при виконавчому комітеті Тернівської міської ради та її складу і Положення про координаційну групу з питань визначення потреб населення у соціальних послугах при виконавчому комітеті Тернівської міської ради та її складу, затверджене рішенням виконавчого комітету Тернівської міської ради від 20.03.2024 року №93/0/5-24.

Наразі триває підготовка проєкту міської Програми щодо розвитку соціальних послуг.

Загальний обсяг видатків міського бюджету на соціальні послуги протягом 2021-2024 року збільшився майже втричі. Рішенням Тернівської міської ради "Про затвердження бюджету Тернівської міської територіальної громади на 2024 рік" від 29.12.2023 №603-30/VIII передбачено видатки на забезпечення соціальними послугами мешканців громади протягом 2024 року в обсязі 1803,4 тис.грн., що становить 6,4% від загального фонду місцевого бюджету.

Аналіз обсягу видатків місцевого бюджету на фінансування соціальних послуг в розрахунку на одну особу, що проживає у територіальній громаді, в динаміці показав, що витрати на забезпечення соціальними послугами кожного мешканця громади збільшились з 239,12грн в 2021 році до 663,60грн. в 2024 році.

Діаграма 4

Діаграма 5

Протягом 2023 року територіальна громада приймала участь в проєктах, спрямованих на розвиток соціальних послуг.

В межах реалізації проєкту "Патріот" проведено практичні тренінги із надання першої домедичної допомоги, отримано манекени та турнікети.

За результатами участі у проєкті, що впроваджувався Міжнародною організацією з міграції (МОМ), за фінансуванням Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку

Канади у парку культури та відпочинку м.Тернівка встановлено спортивні тренажери прилаштовані для осіб з інвалідністю.

Під час участі в пілотному проєкті Програми ООН із відновлення та розбудови миру «Удосконалення системи соціальної роботи та надання соціальних послуг» проведено збір статистичних даних, аналіз стану організації та надання соціальних послуг в територіальній громаді, отримано практичні рекомендації щодо визначення потреб населення в соціальних послугах, вдосконалення соціальної роботи та розвитку соціальних послуг в громаді, зниження рівня незадоволеного попиту на соціальні послуги.

Громада приймала участь в конкурсі, але не потрапила до списку громад учасників проєкту, який проводився БФ «Право на захист» на отримання в якості благодійної пожертви автомобіля HYUDAI STARIA, що обладнаний для перевезення маломобільних людей з числа мешканців громади та ВПО, з метою надання послуги «соціального таксі» для транспортування маломобільної категорії громадян до державних закладів, комунальних установ тощо.

Спеціалісти структурних підрозділів Тернівської міської ради, надавачів соціальних послуг регулярно підвищують кваліфікацію шляхом самоосвіти та приймають участь у навчальних заходах, спрямованих на розвиток соціальних послуг.

В рамках проєкту «Зміцнення ресурсів для сталого розвитку приймаючих громад на сході України» що здійснюється Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH за дорученням Федерального уряду Німеччини працівники територіального центру прийняли участь у вебінарах:

- Комунікація з клієнтами, які потерпіли від військових злочинів, учасниками бойових дій, родинами військових та загиблих».
- Секрети само підтримки та підтримки інших у тяжкі часи.
- Як налагодити контакти з клієнтами у складних ситуаціях.
- Формування позитивного мікроклімату, емоційної згуртованості в колективі під час війни. Обмін досвідом.
- Розвиток стресостійкості для подолання наслідків війни.
- Як налагодити контакт з психологічно складними клієнтами.
- Особливості спілкування з внутрішньо переміщеними особами.
- Як впоратися з стресом, психологічною неврівноваженістю, гнівом і почуттям безпорадності під час війни.
- Як навчитися знову радіти життю, незважаючи ні на що.
- Розвиток внутрішніх опор, щоб витримати воєнний час.
- Покращення внутрішньої комунікації в колективі в воєнний період. Вирішення відкритих і прихованих внутрішніх конфліктів у колективі.
- Управління та вирішення конфліктів.
- Основні процеси управління: планування, організація, контроль.
- Як мотивувати та надихати співробітників у кризові часи.

Також приймали участь у засіданні круглого столу яке проводив БФ «Право на захист», на тему «Розвиток соціальних послуг під час війни і виклики та можливості», у вебінарах «Благодійна (гуманітарна) допомога для територіальних громад: бухгалтерські аспекти», організованим Асоціацією міст України, та «Соціальні послуги в територіальних громадах. Актуальні питання.» проведеним Асоціація об'єднаних територіальних громад.

В рамках програми розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні спеціалісти Управління соціального захисту населення Тернівської міської ради та відділу прогнозування,

розвитку споживчого ринку, земельних відносин та управління комунальним майном виконавчого комітету Тернівської міської ради приймали участь у тренінгу «Впровадження механізму соціального замовлення для забезпечення кращої доступності соціальних послуг в громадах»

Громада прийняла участь у реалізації експериментального проекту відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.03.2023 року №248 «Деякі питання реалізації експериментального проекту з надання в закладах охорони здоров'я, які належать до сфери управління Міністерства соціальної політики, окремих соціальних послуг деяким категоріям осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах» та здійснено заходи щодо організації надання окремих соціальних послуг 3 особам похилого віку, особам з інвалідністю з числа внутрішньо переміщених осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Протягом звітної періоду договори на надання соціальних послуг з іншими територіальними громадами та надавачами соціальних послуг недержавного сектору не уклалися.

З метою розширення можливостей у сфері надання соціальних послуг громадою укладено меморандуми про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги тощо.

Таблиця 8

Громадські організації, з якими укладено меморандум про які співпрацюють у сфері соціального захисту населення

№ з/п	Найменування організації	Мета
1	Громадська організація <<М.АРТ.ІН-КЛУБ>>	Співпраця у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі задля посилення місцевих систем реагування на домашнє насильство та насильство за ознакою статі, забезпечення сталості місцевої системи надання соціальних послуг, доступності до соціальних послуг вразливих верств населення
2	Громадська організація «ДІВЧАТА»	Взаємодія, координація діяльності для взаємодопомоги та отримання позитивного результату в реалізації прав та соціальних гарантій, передбачених законодавством України, особами, які перебувають у кризі/складних життєвих обставинах, дітей, молоді, людей з особливими потребами, а також внутрішньо-переміщених осіб, задоволення їх суспільних, зокрема соціальних, культурних, та інших інтересів, використання наявних можливостей у забезпеченні захисту їх соціальних прав, наданню реабілітаційної, морально-психологічної допомоги, правової підтримки, у тому числі і для сприяння вирішенню побутових проблем.

3	ВГО "Об'єднання матерів і дружин Захисників України"	Взаємодія та координація діяльності сторін для взаємодопомоги та отримання позитивного результату в реалізації прав та соціальних гарантій, передбачених законодавством України, особами, які є членами родин військових та родин загиблих у російсько-українській війні
4	Відділення Польської гуманітарної акції в Україні	Реалізація програми Захисту населення, що постраждало в наслідок збройного конфлікту, залучення досвідчених спеціалістів з психологічною освітою та досвідом роботи та менеджерів із соціального супроводження у реалізації програм з психосоціальної підтримки.
5	Громадська організація клуб «Імпульс»	Співпраця у сфері організації проходження корекційних програм особами, які вчиняють насильство

У процесі реалізації бюджетних програм, під час визначення потреб населення у соціальних послугах, проведенні оцінки якості надання соціальних послуг та моніторингу, при підготовці Програм та аналізу їх виконання з'ясується рівень забезпечення потреб та задоволення інтересів цільових груп отримувачів послуг за ознакою статі та в разі доцільності за іншими ознаками: віку, місця проживання, стану здоров'я, соціально-економічного статусу тощо. Результати гендерного аналізу використовуються під час організації надання соціальних послуг та прийнятті управлінських рішень.

4.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

Інформаційна політика територіальної громади спрямована на оперативне висвітлення офіційної інформації за участю не лише посадовців, а й депутатів та думки громади.

На офіційному сайті Тернівської міської ради (<https://ternivka-rada.dp.gov.ua/>) регулярно розміщується та оновлюється інформація про надавачів соціальних послуг та їх контактні дані, перелік соціальних послуг, що надаються в громаді, організацію надання соціальних послуг, результати оцінки якості надання соціальних послуг та визначення потреб населення громади в наданні соціальних послуг, тощо. Інформація на сайті доступна для осіб з порушення функції зору.

Інформація щодо надання соціальних послуг розміщується на сторінках структурних підрозділів Тернівської міської ради у соціальній мережі Facebook, на інформаційних стендах в приміщеннях Управління соціального захисту населення Тернівської міської ради, надавачів соціальних послуг, Службі у справах дітей Тернівської міської ради, лікарнях, тощо.

Рішенням виконавчого комітету Тернівської міської ради від 20.03.2024 №95/0/5-24 затверджено Порядок міжвідомчої взаємодії з виявлення та організації надання соціальних послуг дітям/особам/сім'ям Тернівської міської територіальної громади, які належать до вразливих категорій населення, або перебувають у складних життєвих обставинах. Суб'єкти взаємодії забезпечують інформування громадян в межах своєї компетенції щодо надання соціальних послуг в громаді, а також проводяться соціально-профілактичну роботу, спрямовану на запобігання потраплянню осіб/сімей у складні життєві обставини, домашньому насильству та жорстокому поводженню з дітьми.

Для інформування мешканців громади залучаються ТОВ «Тернівське телебачення» та місцеві газети «Вісті Тернівки», «ДНІПРО преса».

Управлінням соціального захисту населення Тернівської міської ради проводиться щоденно особистий прийом громадян, забезпечується зворотній зв'язок з мешканцями громади шляхом анкетування, проведення зустрічей, надаються консультації за телефоном.

З метою визначення обізнаності мешканців міста щодо соціальних послуг, що надаються в громаді, проведено анкетування в якому прийняли участь 36 осіб. За результатами анкетування визначено, що 86,1% респондентів володіють інформацією про соціальні послуги, які надаються в громаді, але тільки 65% опитаних мають розуміння яку допомогу можливо отримати в межах надання соціальних послуг.

Під час проведення опитування громадяни надали оцінку рівня інформування мешканців та мешканок громади про соціальні послуги, зважаючи на повноту та доступність інформації, з них 3 респондента (8,3%) оцінили рівень інформованості на 3 бали-«задовільно», 23 респондента (63,9%) – надали оцінку 4 «добре», 10 респондентів (27,8%) – надали оцінку 5 «дуже добре».

Найбільша кількість респондентів вважають що найзручніше отримувати інформацію на офіційному сайті міської ради, на сторінках органів та установ територіальної громади у соціальних мережах Інтернет, на дошці оголошень в Управлінні соціального захисту населення, служби у справах дітей, центрі надання адміністративних послуг, та під час зборів територіальної громади.

На всій території територіальної громади наявний інтернет. Покриття мобільного інтернету забезпечується провайдерами Kyivstar, Vodafone, Lifecell та провідного інтернету - АТ Укртелеком, ТОВ «Телерадіокомпанія ТТВ-Сервіс» («TERNNET»), «ITNet», «NewApex».

Безкоштовний доступ до інтернету та комп'ютерна техніка з робочим місцем для громадян є у бібліотеках, школах, приміщеннях, де працюють адміністратори ЦНАП, в приймальні громадян Управління соціального захисту населення Тернівської міської ради, в Тернівській державній податковій інспекції Головного управління ДПС у Дніпропетровській області.

4.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

В територіальній громаді всі суб'єкти, пов'язані із забезпеченням прав дитини та наданням послуг соціального характеру, об'єднані у єдину інтегровану систему та забезпечують комплексний підхід у соціальній підтримці населення та доступності соціальних послуг для всіх мешканців громади.

Системи соціального захисту територіальної громади має характерні складові:

- повноваження у сфері соціального захисту та надання соціальних послуг населенню забезпечується та координується Управлінням соціального захисту населення Тернівської міської ради;

- надання соціальних послуг здійснюється трьома комунальними установами-надавачами соціальних послуг;

- Служба у справах дітей Тернівської міської ради забезпечую виконання покладених на громаду законом зобов'язання щодо захисту прав дітей;

- в громаді наявні медичні та освітні послуги, громадяни всіх вікових категорій мають можливість відвідувати заклади культури та спорту, отримувати додаткову освіту в закладах позашкільної освіти, в школі комп'ютерної грамотності, користуватися послугами бібліотек. Все це сприятиме забезпеченню належної профілактики потрапляння сімей і дітей у складні життєві обставини.

- поряд з освітніми (дошкільна освіта, шкільна та позашкільна освіта) наявні супутні до освітніх послуги (безоплатне перевезення міським пасажирським транспортом дітей з багатодітних сімей, безкоштовне гаряче харчування в закладах освіти дітей пільгової категорії),

що дозволяє забезпечити підтримку належного рівня харчування дітей, особливо з малозабезпечених та багатодітних сімей;

- забезпечено міжвідомчу взаємодію та міждисциплінарний підхід як на етапі визначення потреб у соціальних послугах, так і на етапах їх розвитку, у процесі надання;

- у плануванні та програмно-цільовому бюджетуванні частково враховано заходи щодо розвитку інтегрованої системи соціального захисту;

- бюджетне планування узгоджено з прогнозними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг.

Місцевий бюджет територіальної громади є основним джерелом фінансування соціальних послуг. Кошти місцевого бюджету були направлені на фінансування надання соціальних послуг, які надаються виключно комунальними установами та фізичними особами громади виходячи з їх спроможності та ресурсів.

За результатами визначення потреб населення в соціальних послугах встановлено, що наявна потреба населення в соціальних послугах, які не запроваджено в громаді.

Враховуючи вище зазначене, Координаційною групою розроблено наступні рекомендації.

Реалізуючи повноваження щодо організації надання соціальних послуг у громаді, орган місцевого самоврядування може сприяти залученню коштів з інших джерел, якими можуть бути ресурси благодійників, меценатів та інших суб'єктів.

Вибудовуючи оптимальну модель фінансування соціальних послуг у громаді, важливо поєднувати можливості їх надання як комунальними структурами, так і суб'єктами недержавного сектору. Одна з основних засад функціонування системи надання соціальних послуг, яка передбачена Законом України «Про соціальні послуги», є рівність прав, обов'язків та відповідальності надавачів соціальних послуг державного та недержавного секторів. Бюджетне фінансування може бути спрямоване як для забезпечення діяльності комунальних закладів, які надають соціальні послуги, так і закупівлі соціальних послуг у суб'єктів недержавного сектору.

Варто зазначити, що надання соціальних послуг може відбуватися в межах співробітництва територіальних громад. Співробітництво може здійснюватися в тому числі в таких формах:

- делегування одному з суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань із передачею йому відповідних ресурсів;

- реалізація спільних проектів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів із метою спільного здійснення відповідних заходів;

- спільного фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності - інфраструктурних об'єктів;

- утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій - спільних інфраструктурних об'єктів.

Відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» співробітництво здійснюється відповідно до договорів про співробітництво, укладених сільськими, селищними, міськими головами від імені сільської, селищної, міської ради після схвалення їх проектів відповідними радами.

Окрім того, у разі неможливості задоволення потреби жителів відповідної адміністративно-територіальної одиниці в наданні тих чи інших соціальних послуг, крім базових соціальних послуг, виконавчий орган місцевої ради уповноважений поінформувати про це обласну державну адміністрацію для забезпечення створення необхідних соціальних послуг на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, зокрема шляхом планування та фінансування видатків для задоволення потреб осіб/сімей регіону в соціальних послугах у межах регіональних і місцевих соціально-економічних програм розвитку.

5. Висновки щодо пріоритетів організації надання соціальних послуг у територіальній громаді в середньостроковій і короткостроковій перспективі з урахуванням виявлених потреб та наявних ресурсів

Враховуючи результати визначення потреб мешканців територіальної громади в соціальних послугах в громаді наявна потреба у наступних соціальних послугах:

- догляд вдома,
- соціальна адаптація;
- натуральна допомога,
- інформування, консультування,
- соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах,
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування,
- транспортні послуги,
- соціальна інтеграція та реінтеграція,
- екстрене (кризове) втручання,
- представництво інтересів,
- посередництво,
- соціальна профілактика,
- переклад жестовою мовою,
- супровід під час інклюзивного навчання,
- тимчасового відпочинку для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю,
- тимчасового відпочинку для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування,
- надання притулку або тимчасового прихистку у громаді, яким би могли скористатися особи, що стикнулися з домашнім насильством або іншими кризовими ситуаціями,
- паліативного догляду,
- денного догляду дітей з інвалідністю,
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальними, сенсорними, фізичними, моторними, психічними та поведінковими порушеннями,
- супроводу при працевлаштуванні на робочому місці,
- соціальної послуги соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- підтримане проживання.

На сьогодні забезпечується надання 60% соціальних послуг, яких потребують мешканці громади.

Основними соціальними групами, що потребують соціальних послуг є особи похилого віку, особи з інвалідністю різних вікових груп, малозабезпечені громадяни, сім'ї з дітьми та сім'ї, що опинились у складних життєвих обставинах і не здатні самотійно їх подолати, діти які залишились без батьківської опіки, внутрішньо переміщені особи, учасники бойових дій та діти загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, особи хворі на інфекційні хвороби, особи з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин та ті, що повернулись з місць позбавлення волі тощо.

Слід зауважити, що важливими стають послуги, які допомагають зберегти соціальну активність, незалежність та підвищити якість життя. Отже, в громаді необхідно розробити та впроваджувати сучасні соціальні послуги, які здатні перетворити пасивне доживання на здорове

активне довголіття, а також забезпечити підтримку стану психологічного благополуччя громадян.

Також потребують розвитку соціальні послуги спрямовані на збереження соціальної активності літніх громадян, забезпечення активного та змістовного життя мешканців громади з урахуванням вікових особливостей, фізичних можливостей, культурних та творчих вподобань, надання допомоги в самообслуговуванні та догляді.

Особливу увагу необхідно звернути на мотивацію молоді до залишення у громаді, підвищення рівня зайнятості, активної участі у суспільному житті. Охоплення молодих сімей з дітьми соціальними послугами повинно бути спрямоване на повноцінне життя та підтримку, популяризацію сімейних цінностей, збереження автентичних, культурних та історичних традицій.

На сьогодні в громаді відсутні можливості створення та забезпеченні функціонування центрів/відділень підтриманого проживання та/або стаціонарного догляду на території територіальної громади оскільки технічний стан приміщень, що перебувають у комунальній власності територіальної громади, унеможлиблює їх переобладнання для організації надання соціальної послуги підтриманого проживання та/або стаціонарного догляду відповідно до Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до обслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 №198 та до Державного стандарту соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 07.06.2017 №956.

6. Рекомендації за результатами визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах

Для підвищення якості та рівня задоволення потреб населення в соціальних послугах в Тернівській міській територіальній громаді рекомендовано:

1) Розробити та впровадити заходи щодо соціального захисту найбільш вразливих категорій громадян та забезпечення надання їм наступних соціальних послуг:

- для осіб похилого віку: догляд вдома, денний догляд, соціальна адаптація, паліативного догляду, підтримане проживання, натуральна допомога, транспортні послуги;

- для осіб з інвалідністю та членів їх сімей: догляд вдома, натуральна допомога, підтримане проживання, соціальна адаптація, паліативного догляду, супровід при працевлаштуванні на робочому місці, соціально-психологічна реабілітація, переклад жестовою мовою, транспортні послуги, тимчасового відпочинку для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування, фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальними, сенсорними, фізичними, моторними, психічними та поведінковими порушеннями;

- для дітей з інвалідністю та членів їх сімей: Супровід під час інклюзивного навчання, соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, натуральна допомога, соціальна профілактика, тимчасового відпочинку для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, денного догляду дітей з інвалідністю;

- для дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування: соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, соціальна інтеграція та реінтеграція, представництво інтересів, посередництво, соціальна профілактика, підтримане проживання;

- для сімей з дітьми: соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальна адаптація.

- 2) Запровадити нові соціальні послуги, на які є попит, але вони в громаді не надаються, і розширити перелік соціальних послуг, що надаються надавачами соціальних послуг територіальної громади.
- 3) Забезпечити впровадження механізмів соціального замовлення, залучення на договірній основі юридичних осіб у тому числі недержавних суб'єктів (громадських об'єднань, релігійних та благодійних організацій, суб'єктів господарювання) .
- 4) Впровадити механізм надання соціальних послуг в межах співробітництва територіальних громад.
- 5) Надавачам соціальних послуг комунального сектору вжити заходи щодо залучення власних надходжень від надання соціальних послуг.
- 6) Передбачити у штаті Управління соціального захисту населення Тернівської міської ради посаду соціального менеджера.
- 7) Передбачити у штаті Комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) м. Тернівка» посаду фахівця соціальної роботи.
- 8) Внести зміни в рішення Тернівської міської ради від 26.02.2016 №86-6/VII "Про затвердження актуалізованого Стратегічного плану економічного розвитку м.Тернівка до 2020 року" та від 18.12.2023 № 587-28/VIII "Про затвердження Програми соціально-економічного та культурного розвитку Тернівської міської територіальної громади на 2024 рік" передбачивши завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг на підставі визначених реальних потреб громадян у соціальних послугах; визначити систему показників для моніторингу та фінансові ресурси для реалізації завдань.
- 9) Розробити та затвердити міську програму щодо забезпечення потреб населення у соціальних послугах.
- 10) Розрахувати та затвердити тарифи на соціальні послуги.
- 11) Розглянути можливість організації центру підтримки сімей або безпечних денних просторів з простими психосоціальними послугами для дітей та їхніх родин.
- 12) Вирішити питання щодо забезпечення установ-надавачів соціальних послуг транспортними засобами, облаштованими для перевезення людей з обмеженою мобільністю та з інвалідністю,
- 13) Впровадити заходи щодо покращення комунікацій Тернівської міської ради з населенням громади у сфері управління видатками бюджету на соціальні послуги.
- 14) Суб'єктам, задіяним у наданні соціальних послуг, покращити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення громади щодо надання соціальних послуг.
- 15) При запровадженні та наданні соціальних послуг, забезпечити інтеграцію гендерного підходу, враховуючи потреби та інтереси різних цільових груп жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, осіб з інвалідністю, ветеранів війни та ін.